

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ: ВПЛИВ НА СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Фінансові інструменти є, беззаперечно, складною категорією, що виступає предметом широкої дискусії. Це також об'єкт, завдяки якому ринкова орієнтація фінансового обліку стає найбільш помітною. На основі досліджень фінансової економіки, в центрі уваги якої знаходиться вартість цінних паперів, можна зробити висновок, що ринкова оцінка фінансових інструментів значно підвищує значущість фінансових звітів. Підтвердженням цьому є розробка та впровадження стандарту МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [1]. Причиною прискіпливої уваги до обліку фінансових інструментів стали і кризові явища у світовій та вітчизняній економіці, що спричинила глобальна пандемія.

Незважаючи на те, що обліку фінансових інструментів приділяється велика увага з боку науковців та практиків необхідно зазначити, що багато вітчизняних підприємств взагалі не використовують ці інструменти в практичній діяльності. З іншої сторони, фінансові інструменти дуже важливі у фінансовому секторі і беззаперечно впливають на стратегію розвитку та систему управлінського контролю такого суб'єкта господарювання і економіку в цілому. Відправною точкою обговорення проблем обліку фінансових інструментів є те, що ринкова логіка, яка є основоположним

елементом обліку за справедливою вартістю, збільшує волатильність як доходу, так і власного капіталу. В результаті цього зростає ступінь невизначеності та ускладнюється процес стратегічного управління, оскільки наслідки досягнення стратегічних показників в такому випадку важко передбачити та проконтролювати.

Для того, щоб впоратися з більш високим ступенем невизначеності, менеджерам потрібна інформація орієнтована на майбутнє, щоб мати можливість зменшити рівень невизначеності. З впровадженням МСФЗ 9 фінансові установи, зокрема, більше зосереджують свою увагу на прийнятих бізнес-моделях, а також більш свідомо розуміються на тому, як управляти процесами досягнення стратегічних цілей та, власне, планувати ці стратегії. На рівні стратегії важливо, щоб ті фінансові інструменти, які суб'єкт господарювання використовує в торгівельній діяльності, оцінювалися за ринковою вартістю для забезпечення взаємоузгодження прийнятої бізнес-моделі та стратегії, що реалізується.

Облік за справедливою вартістю також може ускладнити комунікаційні зв'язки щодо стратегії всередині суб'єкта господарювання. Оскільки облік фінансових інструментів настільки складний, необхідні великі зусилля, навіть на рівні правління, щоб проаналізувати та пояснити базовий результат та чи відповідає він стратегіям, які затверджені та реалізуються. Те саме міркування можна застосувати до зовнішніх комунікацій стосовно стратегії. Незважаючи на те, що розділи щорічних звітів, які описують облік фінансових інструментів в конкретному підприємстві, набагато довші та докладніші, ніж раніше, це не завжди говорить про збільшення рівня прозорості відображення облікової інформації. В іншому випадку, це може бути шкідливим для поінформованого обговорення стратегічної орієнтації, як всередині, так і за межами суб'єкта господарювання.

Вважаємо, що справедлива вартість має високий ступінь релевантності в ході прийняття управлінських рішень як для власників, так і для менеджерів у фінансовій сфері. Справедлива вартість відображає реальність та ускладнює здійснення спроб приховування низьких результатів діяльності. Даний показник сприяє кращому узгодженню між системами фінансового обліку, управлінського контролю та управління ризиками. З іншого боку, складність фінансових інструментів вимагатиме від користувача облікової інформації великого ступеня обізнаності щодо такого

об'єкту бухгалтерського обліку. Справедлива вартість збільшує невизначеність та ускладнює процес планування.

Для вирішення цього питання необхідним є: використання інформації орієнтованої на майбутнє, покращення інтеграції процесів планування та управління ризиками, а також використання обліку хеджування. Звісно, також існує можливість роз'єднати фінансовий облік та стратегічне планування, визнаючи, що короткострокові результати буде важко оцінити стосовно довгострокових цілей стратегій.

Література
1. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016